

ban nyilvánulhat meg. Az összhangot, amelyben a tudományágak összecsengve beszélnek az egészről, amelyben az ország különböző pontjain együtthangzóan állítjuk, hogy feladatunk és felelősségünk van abban, miként formálódik közös jövőnk.

Amikor itt, Miskolcon egy régió történelméről és kilátásairól szól az előadás, akkor voltaképpen az egész ország sorsáról gondolkodhatunk. Amikor Budapesten a változó világról és az útkereső gazdaságról gondolkodunk, akkor egész közösségünk jövőjét mérlegeljük majd. Amikor a pszichológia, a történelem vagy a kémia legújabb kutatásairól hallunk, akkor hétköznapjainkon jár majd az eszünk: a tudomány ünnepe így teremt összhangot a szavak és tettek, a kihívások és eredmények, a kilátások és remények között.

*Tisztelt Hölgyeim és Uraim!
Kedves Tudományt Ünneplők!*

Az értékdeficit, hitelsokkos, illúziókkal és bizalmatlansággal teli világban összhangot ígérni nehezebb, mint első hallásra gondolnánk. De fontosabb, mint első hallásra hinnénk. Az összhangban ott rejlik mindannyiunk értelmet nyert törekvése, a sok az egyben, a **minden** az egyben. A tudomány összhangjában ott van az egész felismerése, a rátalálás az egyensúlyra. Amikor összhangot mondunk, akkor magunkról, a jövőről beszélünk.

És ennél ma nem szabad kevesebbet mondanunk.

Ebben a meggyőződésben kívánok Önöknek örömet a tudomány, gazdaság és társadalom összhangjában, tartalmas élményeket a Tudomány Ünnepen!

KITÜNTETÉSEK

A Magyar Tudomány Ünnepe során számos kutató kapott magas kitüntetést.

A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége kiemelkedő tudományos életműve elismeréseként **EÖTVÖS JÓZSEF-KOSZORÚVAL** tüntette ki

Báldi Tamást, a földtudományok doktorát, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Általános és Történelmi Földtani Tanszékének nyugalmazott professzorát a magyarországi harmadidőszaki földtani képződmények földtörténelmi jellegének és öslénytani anyagának eredményes feldolgozásáért, széles körű nemzetközi összefogásban született alapvető tanulmányaiért, több évtizedes iskolateremtő tevékenységéért;

Fésüs Lászlót, az MTA doktorát a magyar állattenyésztési tudomány fejlesztéséért, az állattenyésztés gyakorlatában elért kimagasló eredményeiért, a magyar tudományos szakmai érdekek elkötelezett képviselőjéért;

Józan Pétert, az MTA doktorát Magyarország demográfiai viszonyainak interdiszciplináris kutatásában elért, külföldön is elismert eredményeiért, nemzetközi összehasonlításban tájékozódó megalapozó kutatásaiért;

Lantos Bélát, az MTA doktorát, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Irányítástechnika és Informatika Tanszék professor emeritusát az optimális irányítások elmélete, a robotok identifikációja, az intelligens robotok, az ember nélküli járművek irányítása és a háromdimenziós képfeldolgozás kutatásában elért, nemzetközileg is elismert eredményeiért, valamint iskolateremtő oktató-nevelő munkájáért;

Nagy Józsefet, az MTA doktorát, a Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszéke professor emeritusát a modern hazai pedagógiai méréselmélet és -gyakorlat módszertani megalapozásáért, az iskolaeretség vizsgálatán alapuló beiskolázási modellek kialakításáért és a különböző képességterületek fejlődését feltáró és elemző, a hazai kognitív pedagógia számára megalapozó munkájáért;

Tamássy Lajost, az MTA doktorát, a Debreceni Egyetem professor emeritusát a differenciálgeometria, a tenzori összefüggések, a Finsler-geometria és az areál terek elméletében elért, nemzetközileg is elismert eredményeiért; valamint

Varga Zoltán Sándort, a biológiai tudományok doktorát, a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar Evolúciós Állattani Tanszék professor emeritusát az evolúciobiológia, a taxonómia, a biogeográfia és a természetvédelmi biológia területén nemzetközileg is elismert eredményeiért, módszertani újításaiért, kiemelkedően eredményes doktori és tudományos diákköri témavezetői tevékenységéért.

A kitüntetéseket Pálinkás József,
a Magyar Tudományos Akadémia elnöke adta át.

•

Tudományszervezési és igazgatási feladatai során végzett kiváló munkája és példamutató teljesítménye elismeréseként az MTA elnöke az általa alapított **SZILY KÁLMÁN-DÍJAT** adományozta **Gilyén Elemérnek**, az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok Iroda volt igazgatójának.

Az Oláh György-díj kuratóriumának döntése alapján **OLÁH GYÖRGY-DÍJAT** kapott **Kotschy András**, a kémiai tudományok doktora, a Servier Kutatóintézet Zrt. Rákkutatási Kémiai Divíziójának igazgatója.

A **SIMONYI KÁROLY-DÍJ** szakkuratóriumának fizikai díját **Gábos Zoltán**, az MTA külső tagja, a magyar elméleti fizika kiemelkedő képviselője,

a **SIMONYI KÁROLY MÉRNÖKI DÍJAT** idén **Kurutzné Kovács Márta**, az MTA rendes tagja vehette át.

A Paksi Atomerőmű Rt. és a Wigner Jenő-díj kuratóriuma által adományozott **WIGNER JENŐ-DÍJAT** idén ketten vehették át:

Sütkösd Csaba, a fizikai tudományok kandidátusa, egyetemi docens, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Nukleáris Technikai Intézet Nukleáris Technika Tanszékének volt vezetője és

Raics Péter, a fizikai tudományok kandidátusa, a Debreceni Egyetem Kísérleti Fizikai Tanszékének nyugalmazott egyetemi docense.

A Richter Gedeon Rt. és a Magyar Tudományos Akadémia által alapított **BRUCKNER GYŐZŐ-DÍJAT** idén **Klebovich Imre**, az MTA doktora, a Semmelweis Egyetem Gyógyszerészeti Intézetének professzora kapta.

A negyven éven aluli kutatóknak kiadható **BRUCKNER GYŐZŐ-DÍJAT** a kuratórium **Drahos Lászlónak**, az MTA Kémiai Kutatóközpontja tudományos főmunkatársának adományozta.

A **HEVESY GYÖRGY-DÍJ A NUKLEÁRIS KUTATÁSÉRT** I. kategóriáját a kuratórium megosztva **Kónya Józsefnek**, a kémiai tudományok doktorának és **Nagy Noéminek**, az MTA doktorának ítélte.

A díj fiatal kutatóknak létesített II. kategóriáját **Nagyné Szabó Andrea** tudományos kutató és **Reiss Tibor** tudományos kutató kapta.

A Magyar Olaj- és Gázipari Rt. által alapított díj kuratóriuma a 2011. évi **MOL TUDOMÁNYOS DÍJAT** **Takács Gábornak**, az MTA doktorának ítélte oda.

A kuratórium a Magyar Tudomány Ünnepe-n a magyar vasút fejlesztése területén végzett kiemelkedő tevékenység elismerésére az MTA által, a MÁV Zrt. kötelezettségvállalása mellett létrehozott **MIKÓ IMRE-DÍJAT**, valamint a Magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány **MIKÓ IMRE-EMLÉK-PLAKETTJÉT** adományozta életmű kategóriában

Destek Miklós címzetes egyetemi docensnek,

Görbicz Sándor címzetes egyetemi tanársegédnek,

Machovitsch László címzetes főiskolai tanárnak és

Trencsényi Zsigmond címzetes főiskolai docensnek;

Aktív szakember kategóriában a kuratórium a díjat **Kormányos Lászlónak**, a MÁV-START Zrt. szolgáltatásfejlesztési vezetőjének ítélte oda.

A Kapolyi László akadémikus által alapított díj kuratóriuma idén a **VITÁLIS ISTVÁN TUDOMÁNYOS DÍJAT** adományozta **Janositz Jánosnak**, a műszaki tudományok kandidátusának.

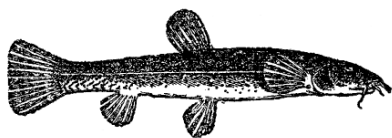
A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala – korábbi nevén Magyar Szabadalmi Hivatal – 1997-ben a Magyar Tudományos Akadémiával közösen **AKADÉMIAI-SZABADALMI NÍVÓDÍJAT** alapított. A Magyar Tudományos Akadémia tudományos osztályai és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala képviselőiből alkotott kuratórium idén ebben a díjban részesítette

Hermecz Istvánt, az Akadémia nemrég tragikus hirtelenséggel elhunyt tagját, **Pedryc Andrzejt**, az MTA doktorát, a Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kar Genetika és Növénynevelés Tanszéke tanszékvezető egyetemi tanárát, valamint

Szipőcs Róbert tudományos kutatót, az MTA Szilárdtestfizikai és Optikai Kutatóintézet tudományos főmunkatársát.

A Magyar Tudományos Akadémia által Pungor Ernő örököseinek közérdekű kötelezettségvállalása alapján alapított **PUNGOR ERNŐ-DÍJAT** idén **Tárkányi Gábor**, az MTA Kémiai Kutatóközpont osztályvezetője vehette át.

Minden kitüntetettnek gratulál a *Magyar Tudomány* szerkesztősége.

Szubjektív tudománytörténet

A BIOLÓGIAI KUTATÁS KÜLÖNÖS KIHÍVÁSAI

Számomra is meglepő, de lassan már csak a magamfajta „öregek” emlékeznek azokra az időkre, amikor a kutatómunkához szükséges eszközök, berendezések, anyagok szinte elérhetetlenek voltak Magyarországon. Az 1970-80-as években már a modern orvosbiológiai tudománnyal igyekeztünk versenyezni, de a tervgazdaságból fennmaradt az a rendszer, hogy a kutatóintézetekben évente egyszer lehetett leadni megrendelést kísérleti anyagokra, vegyszerekre vagy kutatási segédeszközökre. Az általában sok éve megrendelt, és véletlenszerűen megérkező anyagok vagy eszközök persze már igazából semmire nem voltak használhatók, gyakran az is elfelejtette, hogy mire is jók, aki valaha megrendelte azokat. Nagyobb berendezések esetében ez a folyamat még zavarosabb volt, a modern műszerek szinte teljesen elérhetetlenek voltak számunkra. Néha, váratlanul, nagy pénzért vehettünk mindenre alkalmatlan csodaeszközöket (amelyek azután „totemként” álltak a laboratórium díszhelyén), míg máskor a leghasznosabb, igazán olcsó műszer sem volt beszerezhető. Így találtuk ki a rázó gép (Vortex) helyett a csövek gyors falhoz kocogtatását, a mechanikus folyadékpumpa helyett a „gravitációs” (azaz egyszerűen a magasra felakasztott) folyadékadagolást, a spenótlevelekkel a napfényes ablakban az izotópjelölt ATP gyártását, a pipettában vagy orvosi Farkas-fecskendőben előállított gélszűrő oszlopot, a Reanal-veg-

szerek vödörszám végzett „átkristályosítását”, vagy éppen a jó minőségű desztillált víz házi-lagos előállítását. Egyébként az 1980-as években a *Valóság* című folyóiratban erről, a kutatásban a hiány okozta rettenetes pazarlásról szóló cikkemért igazgatónk haragja miatt csaknem az utcán végeztem.

Érdekes, hogy mindennek volt egy később felfedezett előnye is – az állandó „beszerzési”, „termelési” és „bütykölési” készítmény rengeteg tanulsággal és keservesen megszerzett szakismerettel járt. Amikor 1976-ban először kikerültem az Egyesült Államokba, a sok furcsa életviteli, gazdasági és szociális újdonság mellett (amelyekről feleségem, Kálmán Zsófia nagyszerű könyvet írt), a laboratóriumi munka alig különbözött az otthonitól, legalábbis az alapvető technológiák vagy felfedeznivalók tekintetében. Viszont amikor egy kísérlet előtt arról kezdtem töprengeni, hogy miként is fogom a szükséges tiszta vegyszereket „előállítani” vagy a megfelelő csöveket „elkészíteni”, az amerikai munkatársak kinevettek: hát ha délután megrendeled, holnap délelőtt már itt lehet a FEDEX-futárral leszállított legtisztább anyag vagy a megfelelő eszköz! Amikor elromlott egy műszer, a mindig magammal hurcolt kis csavarhúzókészletemet elővéve elkezdtem volna szétszedni, de kétségbeesve állítottak meg: nehogy hozzányúlj, ha felhívjuk, két óra múlva itt van a szakember, csak nem fogod tönkretenni ezt a drága eszközt!